

Валентин Римський



Святий Валентин перед Дівою Марією. Худ.
Давід Тенірс-молодший, 1677

Валентін Рімський (Валентин Римлянин, святий Валентин; лат. *Valentinus*; дата і місце народження невідомі, помер бл. 270, м. Рим, тепер Італія) — ранньохристиянський мученик, канонізований церквою. За світською традицією, вважається покровителем закоханих, свято романтичних почуттів відзначають як День святого Валентина (14 лютого).

Зміст

- 1 В агіографії
- 2 Легенда про святого Валентина
- 3 Вшанування
- 4 День святого Валентина
- 5 Додатково
- 6 Джерело
- 7 Література
- 8 Автор ВУЕ
- 9 Важливо!

В агіографії

Ідентифікація святого є непевною, в агіографічній традиції (див. Агіографія) йому приписують різні житія. Згідно з Актами мучеників 6–8 ст., Валентин був священнослужителем (пресвітером чи єпископом) у м. Римі, постраждав за імператора Клавдія II Готського (268–270).

Був переслідуваний за віру. Щира релігійність, виказана перед імператором в амфітеатрі, не лишила того байдужим. Валентину зберегли життя, передали під домашній арешт судді (за іншими версіями — сенатору, принцепсу) Астерію.

За переказом, суддя намагався схилити Валентина до язичництва, випробував його віру. Валентин молитвою зцілив сліпу доньку Астерія. Вражений батько зруйнував хатні ідоли, звільнив рабів-християн, разом з усією родиною та слугами навернувся в християнство.

За проповідь Євангелія Валентина знову заарештували і доправили до Клавдія II Готського. Відмовився зректися віри, марно намагався навернути імператора, був засуджений до страти. Скараний на голову після тортур поблизу міської брами на Фламінієвій дорозі.

За свідченням рукопису «Хронограф 354 року» (лат. «Chronographus anni CCCLIII»), папа Юлій I наказав звести на Фламінієвій дорозі базиліку Валентина (втім, присвята споруди лишається дискусійною, не виключено, що названа на честь ктитора).

Перші свідчення про вшанування мученика відносять до 7 ст.

Легенда про святого Валентина

Постать святого оповита багатьма легендами. Найвідоміша з них оповідає, що Валентин порушив наказ імператора Клавдія і таємно одружував християн. Це дозволяло чоловікам уникати призову до римської армії, яка постійно потребувала солдатів. Начебто, аби «нагадати чоловікам про їхні обітниці та Божу любов», священник передавав їм вирізани з пергаменту серця.

Вшанування

Пам'ять св. Валентина Римлянина Православна церква вшановує 6 липня; також 30 липня згадує пам'ять іншого священномученика Валентина, єпископа Інтерамни.

У Католицькій, Англіканській та Лютеранській церквах святого традиційно вшановують 14 лютого (у католицькій традиції принаймні двох різних святих з іменем Валентин згадано в ранніх мартирологіях). 1969 Католицька церква вилучила ім'я святого із загальноцерковного літургійного календаря, його вшанування залишено для місцевого рівня. Проте Церква і надалі визнає Валентина святим, його ім'я вказано в записі від 14.02. в «Римському мартиролозії», а літургійне вшанування дозволено у будь-якому місці, де цей день не присвячено іншим святим.

У церковній традиції вважається покровителем хворих на епілепсію та бджолярів.

День святого Валентина

День Святого Валентина, який святкують 14 лютого, широко визнаний у соціумі як день романтики та відданості закоханих. Від середньовіччя тяглося уявлення, що птахи об'єднуються в пари в середині лютого, тоді ж це було символічно пов'язано з постаттю св. Валентина.

Агіограф Альбан Батлер (1710–1773) і антиквар Френсіс Дус (1757–1834; обидва — Англія), з огляду на непевність відомостей про святого Валентина, припустили, що День святого Валентина утверджувався як спроба замінити язичницьке свято Луперкалій (відзначалося в середині лютого в м. Римі). Ця ідея останнім часом була відкинута низкою вчених (професори Дж. Б. Оруч, Г. А. Келлі та ін.).

Вважають, що чимало сучасних легенд, стосовних до свята і життєпису св. Валентина, були вигадані в 14 ст. в Англії, зокрема Джефрі Чосером та його оточенням.

Додатково

Дж. Оруч підкреслює, що традиції святкування Дня святого Валентина, начебто задокументовані в «Пташиному парламенті» Дж. Чосера, насправді не існували до Чосера і є вигаданим контекстом. Французький манускрипт 14 ст. «Vies des Saints» містить зображення святого Валентина, єпископа Інтерамни (тепер м. Терні, Італія), який наглядає за будівництвом своєї базиліки в місті (відсутній жоден натяк на те, що єпископа шанували як покровителя закоханих).

Джерело

- Acta sanctorum Novembris : in 4 t. Bruxellis : Apud Socios Bollandianos, 1894. Т. 2. 195 р.

Література

1. Thurston H. St. Valentine, Martyr // Butler A. Lives of the Saints : in 12 vol. New York : Kenedy, 1933. Vol. 2. P. 214–217.
2. Staff F. The Valentine & Its Origins. New York : Frederick A. Praeger, 1969. 144 p.
3. Agostino A. I martiri di Roma. Roma : Antonianum, 1975. 322 p.
4. Oruch J. B. St. Valentine, Chaucer, and Spring in February // Speculum. 1981. Vol. 56. № 3. P. 534–565.
5. Kelly H. A. Chaucer and the Cult of Saint Valentine. Leiden : Brill, 1986. 185 p.
6. Недавня О. В. Християнські фактори в контексті культурного і громадянського вибору українців. Київ : Український видавничий консорціум, 2011. 600 с.
7. St. Valentine // The Catholic Encyclopedia. URL: <https://www.newadvent.org/cathen/15254a.htm>

Автор ВУЕ

В. Е. Туренко

Покликання на цю статтю: Туренко В. Е. Валентин Римський // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Валентин Римський](https://vue.gov.ua/Валентин_Римський) (дата звернення: 23.01.2023).

Статус гасла: Оприлюднено

Оприлюднено: 12.02.2022